

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Oddelek za psihologijo

Nekonferenca

*Seminarska naloga pri predmetu Karierni razvoj zaposlenih
Študijsko leto 2023/24*

Avtorica: Jerica Peric

Mentorica: prof. dr. Eva Boštjančič

Ljubljana, december 2023

Povzetek metode

Nekonferenca je strokoven dogodek, ki ga definira odsotnost tradicionalnih značilnosti konferenc (Carpenter, 2015). Prenos informacij na nekonferenci vodijo udeleženci, zato je neformalen in sodelovalen (npr. Hale in Bessette, 2016; Louie, 2008). V angleščini se metoda imenuje *unconference*, kar izhaja iz izraza *unconventional conference* oz. neobičajna konferenca.

Za razumevanje nekonference moramo opredeliti glavne značilnosti tipične konference. Te običajno pripravlja manjša delovna skupina v sklopu javne ali zasebne organizacije, družbe ali korporacije, ki sama določi temo. Njihov namen je povezovanje čim večjega števila strokovnjakov na enem mestu, da bi ustvarili skupno nadaljnjo vizijo na določenem področju. Tekom srečanja nato potekajo različni dogodki, tipično v obliki predavanja s krajšo diskusijo ali okrogle mize. Konferenca je torej visoko strukturirana in zahteva vnaprejšnjo pripravo (Budd idr., 2015). Njena organizacija je precej draga, saj zahteva sočasno udeležbo velikega števila težko dostopnih strokovnjakov in udeležencev, najem prostora in materialov, promocijo itd. Zato organizatorji svoje konference pogosto financirajo prek sponzorjev v zameno za to, da se ti lahko promovirajo na dogodku. Tovrsten pristop ne naslavlja nujno dejanskih strokovnih potreb udeležencev (Louie, 2008).

Kot kaže njeno ime, je za razliko od konference metoda nekonferenca manj strukturirana in bolj sproščena, saj je namenjena spodbujanju razprave, sodelovanju in deljenju idej. Na konferencah je v ospredju predstavitev, pri nekonferenci pa pogovor med udeleženci (Budd idr., 2015; Carpenter, 2015). Nekonferenca namreč temelji na predpostavki, da imajo tudi udeleženci zanimive in koristne razmisleke in predloge, ne le tisti, ki predstavljajo (Greenhill in Wiebrands, 2008). Poleg tega organizatorji nekonferenc prepoznajo, da se pogosto najbolj plodne ideje pojavijo v neformalnih okoliščinah, kot je kava in druženje s sodelavci, saj lahko takrat udeleženci v pogovoru sodelujejo sproščeno (Budd idr., 2015; Louise, 2008). Če želimo uporabiti prednosti neformalnega okolja za beleženje inovativnih idej, je ena izmed pogostih implementacij na primer tabla za pisanje v sobi za druženje. Nekonferenca pa k problemu pristopi veliko bolj sistematično in poskuša postaviti temelje za pojavljanje takšnega vzdušja, ne da posega vanj.

Tudi pred nekonferenco organizatorji pripravijo okvirno temo. Pred začetkom vsebinskega dela nekonference pa se udeleženci udeležijo skupne diskusije, v kateri predlagajo teme razprav ali delavnic. Predloge se nato razporedi v časovnico (Budd idr., 2015; Greenhill in Wiebrands, 2008; Hale in Bessette, 2016). Udeleženci lahko v nadaljevanju sodelujejo na različne načine in po svojih željah. Če se želijo bolj izpostaviti, lahko predstavljajo ali sodelujejo kot govornici npr. v zvezi s svojim projektom, sicer pa lahko sprašujejo ali odgovarjajo na vprašanja. Zaželeno je, da sodelujejo prav vsi (Berkun, b. d.; Herman, b. d.)

Nastanek in razvoj metode

Nekateri avtorji idejni začetek nekonference postavljajo že v 19. stoletje. Velik pomen neformalnega povezovanja v primerjavi z organiziranimi predstavitvami je namreč poudarjal že Alexander von Humbolt, znanstveni raziskovalec (Budd idr., 2015; O'Reilly, 2018). Nekonference temeljijo na Open Space Technology (v nadaljevanju OST), metodi, ki jo je razvil organizacijski svetovalec in kulturolog Harrison Owen. Po organizaciji konference za Svetovno zdravstveno organizacijo leta 1983 je dobil povratno informacijo, da so bili za udeležence najbolj plodni odmori za kavo, medtem ko so jih predstavitve dolgočasile. Želeli so namreč izkoristiti redko priložnost, ko je na kupu toliko strokovnjakov (Owen, 2016). Tudi sam je v klasični obliki konferenc opazal omejevanje ustvarjalnosti, sodelovanja in pristnega dialoga. Zato je namesto tradicionalnega pristopa z že vnaprej določenimi temami in govorniki ustvaril okolje, kjer so udeleženci sami določili vsebino konference (Owen, 1998). Na Tretjem mednarodnem simpoziju organizacijske transformacije je 85 udeležencev v nekaj več kot dveh urah samostojno določilo tridnevno časovnico z delavnicami, predavatelji, uro in časom. Dogodek je pokazal na velik potencial samoorganiziranja udeležencev (Owen, 2016).

Nekonferenca torej temelji na tehnikah OST, razvili in popularizirali pa so jo organizatorji na specifičnih področjih. Sam izraz nekonferenca je prvi uporabil Lenn Psyor, ko je leta 2003 organiziral prvi tehnološki BloggerCon na Harvardovem Berkman centru Internet and Society (Greenhill in Wiebrands, 2008). Prihodnji organizatorji so sodelovali z idejnim vodjo Owenom, in od leta 2005 naprej organizirali Bar Camp (namenjen tistim, ki jih zanima internet in tehnologija), FooCamp (namenjen hekerjem) in nadaljnje BloggerCon-e (namenjene blogerjem) (Carpenter, 2016; Cohen in Scheinfeldt, 2013). Nekonference so se pojavile predvsem v informacijsko-tehnološki sferi zaradi hitrih sprememb in razvoja, posledično pa potrebe po hitri predaji znanja. Njeno vrednost pa so prepoznali tudi v drugih vedah. Od leta 2010 je na primer izredno priljubljena Edcamp, nekonferenca za pedagoške delavce v povezavi s tehnologijo. To so v nekaj letih organizirali v več kot 35 državah (Carpenter in Linton, 2018). Nekonferenca se uporablja tudi v fakultetnem in akademskem okolju (Hale in Bessette, 2016; Wolf idr., 2011).

Znanstvena spoznanja o uporabnosti metode

Namesto vnaprej določenih vsebin je čas pred pričetkom nekonference namenjen soodločanju o poteku dogodka. S takšnim pristopom poskrbimo, da je vsebina relevantna in nosi dodano vrednost za udeležence, izognemo pa se temu, da so udeleženci zgolj pasivni poslušalci (Louie, 2008). Zaradi soodločanja pri načrtovanju pričakujemo, da bodo udeleženci bolj motivirani za sodelovanje. Študij o vplivu oblike nekonference na motivacijo ni veliko, obstoječe pa potrjujejo predpostavke. Raziskava za Educamp je pokazala, da je model nekonference pozitivno vplival na motivacijo in avtonomijo skoraj 100 udeležencev pedagogov (Carpenter in Linton, 2018). Izmed 55 anketirancev pa je na nekonferenci na temo knjižnice kar 53 udeležencev odgovorilo, da je ta izpolnila njihova pričakovanja (Greenhill in Wiebrands, 2008). V obeh primerih je število udeležencev predstavljalo veliko večino vseh anketirancev. Nekonference se sicer že v osnovi udeležijo bolj motivirani posamezniki z željo po aktivnem sodelovanju (Herman, b. d.).

Učinkovitost tovrstnega pristopa lahko razložimo s teorijo socialnega konstruktivizma, ki pravi, da je učni kontekst najbolj učinkovit, kadar uporabimo neposredno sodelovanje z udeleženci. Teorija opisuje, kako izzivi, asociacije, intuicija ipd., ki jih udeleženec uporablja pri aktivnem sodelovanju, poglobljajo njegovo razumevanje. Zato naj bi nekonference dosegle podobno – temeljijo namreč na interesih udeležencev, ki neposredno in demokratično sodelujejo pri reševanju problemov, in ki ustvarjajo pristne povezave na profesionalnem področju (Hale in Bessette, 2016).

Značilnost nekonference je tudi prilagodljiva in odprta oblika sodelovanja, saj je na njej namesto poslušanja zaželeno neformalna, fragmentirana in prosta razprava. Dnevni red se lahko sproti prilagaja v skladu z interesi, ki so se porodili tekom diskusije. Vsebino lahko zato prilagajamo tudi med izvajanjem. Spontano se lahko organizirajo npr. nove diskusije ali celo delavnice (Budd idr., 2015). To seveda velja zgolj za aktivnosti, ki ne zahtevajo vnaprejšnje priprave materialov in za katere obstajajo strokovnjaki, udeleženi na nekonferenci. Raziskave kažejo, da udeleženci prepoznavajo tako prednosti kot pomanjkljivosti fleksibilnosti nekonference. Anketiranci, ki so sodelovali na nekonferenci o trajnostnem razvoju so poročali, da je ta format zelo ustrezen, saj je nekonferenco dejansko vodila tema razprave, ne pa posamezniki (Wolf idr., 2011). McMahon Whitlock (2016) je ob tem poročala, da je večina pedagogov na nekonferenci zaznavala, da so predavatelji manj pripravljeni kot na tipični konferenci, vendar to ni vplivalo na njihov občutek kakovosti nekonference. Nasprotno – poročali so, da jim je vseč ravno fleksibilnost in avtonomija v nasprotju z občutkom zatiranosti na tipičnih konferencah. Nekateri udeleženci pa so poročali tudi o pomanjkljivostih nestrukturiranega dogodka. Nekaj anketirancev knjižničarske nekonference je na primer poročalo, da jih je pomanjkanje strukture spravljalo v stisko. Še posebej zaradi lažjega vključevanja novincev so predlagali, da bi organizatorji vseeno pripravili strukturirano uvodno srečanje (Greenhill in Wiebrands, 2008). Težavno vključevanje novincev so izpostavili tudi pedagogi – ti so opazili, da preveliko število novincev lahko oteži tekoč potek dogodka, interaktivnost in sodelovalnost (Carpenter in Linton, 2018).

Na nekonferenci je pogosto tudi sodelovanje in skupno reševanje problemov, saj so udeleženci sproščeni in v ustvarjalnem miselnem stanju. Na nekonferenci so prisotni strokovnjaki iz različnih področij in industrij, ki pa jih združuje interes za okvirno temo nekonference. Zato lahko takšna aktivnost močno spodbudi deljenje znanja in izkušenj ter vodi do učinkovitega kolektivnega učenja in integracije različnih perspektiv na problem. To potrjujejo tudi raziskave. Večina udeležencev v raziskavi o Edcamp izkušnji je na primer poročala, da so po nekonferenci spremenili svoje delo, in da se je izboljšala njihova profesionalnost ter zmožnost sodelovanja v kompleksnem intelektualnem delu (Carpenter in Linton, 2018). Potrdili so tudi, da so na nekonferenci govorili o bolj relevantnih vsebinah kot na tipičnih konferencah. To so potrdili tudi v intervjujih na drugi Edcom konferenci, kjer so pohvalili specifične rešitve, ki jih sicer ne bi naslovili (McMahon Whitlock, 2016). Tudi v spletni konferenci so udeleženci poročali o tem, da so se nekaj novega naučili (92 % udeležencev), in da to želijo uporabiti v prihodnje (75 % udeležencev). Poleg tega so v intervjujih udeleženci Edcampa poročali, da so na konferenci poglobili svoj občutek profesionalnosti (McMahon Whitlock, 2016). Udeleženci na trajnostni nekonferenci so bili presenečeni nad količino različnih idej, ki so jih imeli drugi (Wolf idr., 2011).

Nekonferenca spodbuja tudi občutek povezanosti in skupnosti, kar pozitivno vpliva na klimo dogodka in na občutek skupnosti med strokovnjaki. Udeleženci na Educampu so v intervjuju odgovarjali, da se med drugim redno udeležujejo tovrstnih konferenc zaradi občutka pripadnosti z istomislečimi (McMahon Whitlock, 2016). Nekonferenca spodbuja tudi mreženje (angl. networking). Udeleženci se lahko med sabo povezujejo, pogovarjajo in najdejo istomisleče posameznike, kar lahko privede do potencialnih strokovnih sodelovanj ali celo poslovnih idej. Po spletni konferenci je kar 62 % udeležencev poročalo, da so spoznali potencialne nove ljudi za sodelovanje (Holman idr., 2021).

Predstavitev metode

Kdaj metodo uporabimo?

Iz vidika vsebine je nekonferenca primerna za kompleksne teme, ki so še docela neraziskane, inovativne ali se hitro spreminjajo, in s katerimi se ukvarjajo raznoliki strokovnjaki. Za preveč enostavne, specifične ali hitro rešljive probleme metoda ni primerna (Herman, b. d.).

Koristna je tudi pri strokah, ki delujejo predvsem v poslovnem sektorju in njihovo znanje ni v tolikšni meri znanstveno zabeleženo. Večina nekonferenc je bila namenjena ravno izmenjavi informacij glede novih odkritij, večinoma v tehnološki sferi, kjer je bil napredek v zadnjih desetletjih največji (Owen, 1998). Metoda je za strokovno predajo znanja, ki se ustvarja na prostem trgu, koristna tudi iz varnostnega razloga. S predajo znanja od spodaj navzgor se namreč izognemo sponzoriranim podjetjem na konferencah, ki imajo lahko kočljivo učinkovitost, a veliko sredstev za samopromocijo (Greenhill in Wiebrands, 2008).

Nekonferenco lahko organiziramo tudi, če želimo spodbujati interakcijo in mreženje med strokovnjaki, saj bi njihovo sodelovanje lahko pripeljalo do plodnih poslovnih sodelovanj, npr. zaradi neraziskanosti področja in njegovega neizkoriščenega potenciala (Budd idr., 2015; Holman idr. 2021).

Komu je metoda namenjena?

Iz vidika udeležencev je smiselno, da so strokovnjaki na svojem področju, saj za tekoče sodelovanje in izmenjavo informacij potrebujejo poglobljeno znanje o temi. Novinci sicer niso prepovedani in lahko veliko odnesejo od udeležbe, vendar lahko previsoko število novincev na nekonferenci ovira učinkovitost predaje informacij, interaktivnost, kompleksnost obravnavanih tematik ipd. (Carpenter in Linton, 2018; Greenhill in Wiebrands, 2008; Holman idr., 2021). Udeleženci morajo biti prav tako visoko motivirani in zavzeti za delo na svojem področju (Herman, b. d.).

Kako metodo izvedemo?

Kljub svoji navidezni spontanosti je v ozadju nekonference veliko organizacije, ki udeležencem omogoči sproščeno sodelovanje brez zapletov.

a) V živo

Priprava

Nekonference se je treba lotiti organizirati vsaj en mesec do pol leta vnaprej, odvisno od njene kompleksnosti (Greenhill in Wiebrands, 2008). Najprej je treba določiti temo, ki je smiselna glede na trenutne potrebe trga, organizacij, skupnosti ali drugih ciljnih skupin. Ta naj bo dovolj široka in vabljiva za udeležence različnih področij znotraj stroke (Budd idr., 2015). Ob tem moramo oceniti število udeležencev. To je tipično večje od 50 in v živo sega do 150 (Greenhill in Wiebrands, 2008), ohlapne smernice OST pa predvidevajo celo do 1000 udeležencev (Owen, 2016). Glede na ciljno populacijo in njihov tipični delovnik lahko ocenimo tudi najprimernejšo dolžino in čas poteka nekonference, npr. ali bo potekala med vikendom ali med tednom, ali bo celodnevna ali popoldanska.

Skladno s številom udeležencev moramo izbrati in rezervirati tudi prostor. Ta naj bo dovolj velik in pregleden za udobno prehajanje in organizacijo raznolikih aktivnosti. Koristno je, da je prostor za udeležence tuj, saj s tem spodbudimo miselni preskok in ustvarjalnost. Primerno je, da je prostor dostopen z javnim prevozom. V kolikor se želimo izogniti stroškom za kosilo, je zaželeno, da je prostor v bližini restavracij, ki jih udeleženci obiščejo med premorom. Prostor naj bi vseboval (Greenhill in Wiebrands, 2008):

- Brezplačno internetno povezavo
- Osrednjo sobo s prostorom za vse udeležence za začetek in zaključek
- Prostor za hrano in pijačo
- Prostor za druženje
- Več manjših sob
- Projektorje v različnih sobah za morebitne predstavitve
- Table in pisala
- Računalniško sobo
- Varno sobo, kjer lahko udeleženci zaklenejo drago opremo

Ob tem moramo določiti, kdo bo financiral nekonferenco in kakšni bodo stroški. V vsakem primeru sponzorji predstavljajo način za zmanjšanje stroškov. Ker ti na nekonferenci ne morejo sodelovati v obliki oglaševanja, lahko prosimo za promocijski material npr. za srečelov. Možno je tudi zaračunavanje vstopnine za udeležence, kar pa je odvisno od naše ciljne publike. Vstopnina lahko prikaže nekonferenco kot bolj profesionalno, vendar lahko odvrne udeležence in dogodek elitizira. Slednje je še posebej škodljivo zaradi populacije študentov, ki imajo tipično veliko neizkoriščenega znanja, a malo dohodkov (Greenhill in Wiebrands, 2008).

V naslednji fazi je treba nekonferenco oglaševati z namenom pridobivanja udeležencev. Najbolj koristen je način deljenja informacij "od ust do ust". Povabilo lahko pošljemo specifičnim strokovnjakom, za katere želimo, da se je udeležijo. Posredujemo ga lahko tudi podjetjem ali organizacijam s prošnjo, naj same izberejo svoje udeležence po presoji ali posredujejo vabilo drugim organizacijam. Tipično pa ni zaželeno, da nekonferenco oglašujemo tako, da lahko oglas vidi kdorkoli, saj s tem ne moremo zagotoviti strokovne ustreznosti ali relevantnosti udeležencev. Udeleženci lahko v tej fazi izpolnijo krajši vprašalnik, v katerem opredelijo svoje strokovno področje, da se lahko organizatorji lažje pripravijo na nekonferenco in po potrebi poiščemo še druge strokovnjake iz manj pokritih področij (Holman idr., 2021). V vabilo ne smemo zapisati preveč informacij. Z ohlapnostjo bomo namreč udeležencem posredno sporočili, da se spodbuja njihova samoiniciativnost in da je dogodek zelo nestrukturiran. Material za oglaševanje mora vsebovati naslednje informacije (Greenhill in Wiebrands, 2008):

- datum, čas, lokacijo
- način registracije in okvirne teme
- logistične informacije

Vse do nekonference skrbimo za administrativno popolnost in sprotno obveščanje udeležencev o pomembnih informacijah.

Izvedba nekonference

Na dan nekonference najprej izvedemo uvodno srečanje. Na njem predstavimo sebe in namen nekonference. Definiramo tudi pravila sodelovanja (npr. način komunikacije, splošen opis nekonference, kaj se pričakuje od udeležencev...) (Holman idr., 2021). Udeležencem moramo pojasniti tudi, da se od njih pričakuje samoiniciativnost in aktivnost, in da morajo sami sprejeti odgovornost za izobraževanje sebe in drugih. Če na primer na časovnici ne vidijo predloga teme, ki jih zanima, jo morajo predlagati sami (Berkun idr., b. d.).

Nekatere nekonference implementirajo uvodno predavanje z zanimivo temo, s katerim naj bi aktivirali udeležence, drugi pa temu nasprotujejo, češ da je preveč "konferenčno" (Greenhill in Wiebrands, 2008). Nekateri namesto tega predlagajo spoznavno aktivnost v slogu ledolomilca, kar olajša nadaljnje sodelovanje udeležencev (Budd idr., 2015).

Z udeleženci nato izvedemo izbor tem. Izvedba je odvisna od števila udeležencev, v splošnem pa naj bi na papir (na tleh ali na steni) zapisali predloge vseh udeležencev. Med tem lahko udeleženci razpravljajo. Naloga moderatorja je, da teme smiselno združi in usmerja udeležence. Teme nato razporedi v časovnico in aktivnosti razporedi po sobah (Carpenter in Linton, 2018; Greenhill in Wiebrands, 2008). Pri tem si lahko pomagamo npr. z dvigom rok, katerega izmed udeležencev tema zanima, ali razporeditvijo glede na izkušnje z določeno temo (npr. manj kot 1 leto, 1 do 5 let, več kot 5 let) (Berkun, b. d.). Pri začetnem delu po skupinah lahko organizator pomaga nekoliko več, in udeležencem ponudi več strukture ter usmeritev (Holman idr., 2021). Ko oblikujemo časovnico, jo moramo postaviti na vidno mesto, da jo bodo lahko spremljali vsi udeleženci. Vsaka izmed tem mora imeti odgovorno osebo ali organizatorja, tipično strokovnjaka. Za sodelovanje pri vsaki izmed tem lahko udeleženci uporabijo različne metode. Odločimo se za najprimernejšo glede na število udeležencev, kompleksnost tematike, časovno razpoložljivost itd.

V primeru, da želijo udeleženci uporabiti klasične in manj interaktivne metode, lahko uporabijo eno izmed naslednjih (Berkun, b. d.):

- *Predstavitev*
- *Skupinska diskusija*
- *Vprašanje in odgovor*: eden ali več udeležencev postavlja vprašanje, ker pričakuje, da bodo imeli strokovnjaki v skupini odgovor
- *Prikaz*: z demonstracijo ali orodjem udeleženci pokažejo svoj projekt
- *Učenje*: v obliki delavnice lahko udeleženci učijo druge

Hale in Bessette (2016) pa navajata nekaj primerov sodelovalnih tehnik:

- *Birds of a feather*: udeleženci se v skladu s svojim znanjem in interesi razdelijo v ločene skupine glede na osrednje vprašanje ali problem
- *Dotmocracy*: po možganski nevihti se zbere ideje in glasuje s številom pik
- *Fishbowl*: pri diskusiji sodeluje skupina udeležencev, ostali poslušajo, vloge pa se kasneje menjajo
- *Lightning talks*: udeleženci se za kratek čas pogovarjajo ena na ena, pri čemer lahko razpravljajo ali pa se samo predstavijo
- *Hackaton*: udeleženci več ur ali dni sodelujejo pri skupnem reševanju specifičnega problema, pri čemer naj bi vsak v skupini pokrival določeno problemsko področje
- *World cafe style*: udeleženci si razdelijo vsebinske sklope in z menjavanjem po skupinah prek diskusije obdelajo določeno tematiko
- *“Ignite”* ali *“Pecha Kucha”*: vsak izmed udeležencev ima kratek čas za predstavitev (npr. 15-20 sekund), vsebina je lahko prosta ali določena vnaprej

Med konferenco spremljamo dogajanje in udeležencem po potrebi nudimo pomoč. Udeležence sproti obveščamo o časovnici in večjih premorih, npr. za kosilo. V tej fazi naj bi bili organizatorji sicer čim manj vključeni.

Po nekonferenci se dobimo in na poljuben način organiziramo refleksijo. Če želimo, lahko z udeleženci določimo temo naslednje nekonference in tako vnaprej olajšamo proces iskanja udeležencev. Lahko razdelimo ankete, vprašalnike ipd. za prejemanje relevantnih povratnih informacij. Lahko tudi sistematično zapišemo rezultate nekonference za kasnejše poročanje (Greenhill in Wiebrands, 2008).

Tekom organizacije in izvedbe dogodka naj ima organizator v mislih pravila, ki mu bodo koristila na vsakem koraku in ki izhajajo iz že omenjene metode OST (Greenhill in Wiebrands, 2008; Hale in Bessette, 2016):

Štiri načela OST so:

1. Kdorkoli pride, je prava oseba;
2. karkoli se zgodi, je edina stvar, ki bi se lahko zgodila;
3. kadarkoli se začne, je primeren čas;
4. kadar je konec, je konec.

Kasneje je dodal še pravilo za udeležence:

5. Če se znajdemo v okoliščinah, kjer se ne učimo in ne prispevamo, moramo uporabiti svoji nogi, da odidemo na bolj produktivno mesto.

Pravila nam pravzaprav sporočajo, da ni pravilnega ali napačnega načina za izvedbo nekonference, saj je ta povsem odvisna od udeležencev. Tem moramo zaupati in ne posegati v njihovo avtonomijo, kadar to ni potrebno (Berkun, b. d.; Budd idr., 2015).

b) Prek spleta

Metoda je lahko tudi spletna (Holman idr., 2021). V spletni obliki je število udeležencev lahko večje (ScienceOnline Together ima tudi do 500 udeležencev), vendar moramo poskrbeti, da bomo imeli v temu primeru dovolj tehnične podpore in moderatorjev. Nekonferenca naj poteka na spletni platformi, ki je temu namenjena, npr. Wonder.me. Ta vsebuje odprtokonferenčni prostor, v katerem lahko organizatorji nudijo tehnično podporo. V njem se udeleženci premikajo kot ikone, in če se dovolj približajo skupini ljudi, se samodejno priključijo razpravi. Možna je tudi izvedba virtualne možganske nevihte na spletni platformi, kot je Teams ali Slack, ki traja več dni. Udeleženci v tem primeru odpisujejo v pogovor, kadar menijo, da imajo nekaj za dodati. To je primerno predvsem za teme, ki so preveč kompleksne za enkratni krajši spletni pogovor. Prednost tega načina je, da omogoča nesinhrono sodelovanje, ki je prilagojeno posamezniku. Ker je spletni način povezovanja in komunikacije otežen, lahko spodbudimo ne vključene udeležence, da ob imenu zapišejo svoje strokovno področje in se tako lažje vključijo. Treba je tudi filtrirati obvestila, da udeleženci ne bi bili preveč zasičeni. Poleg tega je udeležence dobro sproti obveščati v skupen kanal, npr. o časovnici, trenutnih razpravah ali kratkih zaključkih srečanj po skupinah.

Primer uporabe metode

Koristen primer uporabe metode so nekonference, ki jih pripravlja organizacija POD (The Professional Organizational Development Network) iz ZDA. Ta je po zgledu EdCampa v fakultetno okolje uspešno uvedla načela OST in nekonferenco, saj jo redno in uspešno uporabljajo. Metodo uporabljajo za naslavljanje sprotih težav in izzivov na fakulteti. Na vsakoletni konferenci izvedejo tudi nekonferenco, pri kateri udeleženci sodelujejo prek različnih metod in tehnik (Birds of Feather, Lightning Talks, prenos v živo...). Udeleženci so fakultetni uslužbenci in drugi strokovni sodelavci. Pri sodelovanju delijo različne vire informacij, znanje in izkušnje, razpravljajo o morebitnih rešitvah, rešujejo specifične probleme, razvijajo nova orodja ali vire, ali se zgolj medsebojno povezujejo in spoznavajo ter s tem ohranjajo pozitivno vzdušje na fakulteti (Hale in Bessette, 2016). POD predstavlja dober primer prenosa metode na različna področja, še posebej na področju kariernega razvoja, organizacijske kulture in izobraževanja.

Vloga psihologa

Psiholog ima nalogo, da za udeležence pripravi čim bolj plodno, prijetno in ustvarjalno okolje, pri sami vsebini pa mora čim več svobode prepustiti udeležencem samim. Če namreč sodeluje kot organizator nekonference v sklopu institucije ali podjetja, bodo udeleženci psihologa lahko zaznavali formalno in uradno, zato lahko njegova prisotnost negativno vpliva na njihovo sproščenost in ustvarjalnost. Iz vidika udeležencev so najboljše tiste nekonference, ki jih organizirajo prostovoljci (Greenhill in Wiebrands, 2008). Takšna izvedba je zahtevnejša in manj verjetna, poleg tega pa lahko psiholog s svojim znanjem izboljša izkušnjo udeležencev na nekonferenci.

Psiholog lahko pomaga pri izbiri teme nekonference. Psihologi v kadrovske sferi namreč dobro poznajo različne vrste delovnih mest, poklicev in organizacij, zato lažje presodijo, kateri problem je trenutno v določeni sferi najbolj pereč in primeren za nekonferenco. Ena izmed pomembnejših vlog psihologa je tudi, da prepozna kulturo udeležencev nekonference. To mora imeti v mislih že pri sami pripravi teme, promociji in vabljenju udeležencev. Paziti mora, da je vabilo privlačno za ciljno publiko, ki naj bi se udeležila konference. Ob tem mora včasih izhajati tudi iz poznavanja drugih vrst delovnih mest, ne le svojega. Različni poklicni profili imajo namreč različne značilnosti ter potrebe, zato je treba z njimi komunicirati in sodelovati na različne načine. Na samem dogodku pa mora psiholog sproti preverjati, da se znotraj različnih skupin ne razvije neprimerna dinamika (npr. prepiri, zmedenost, prevlada določenih udeležencev). Psiholog lahko določi materialne pogoje izvedbe, saj pozna število udeležencev, njihov tipičen način dela in zahteve samega poteka nekonference. Psiholog mora tudi poznati zgoraj zapisane metode in tehnike, da jih lahko implementira ali pomaga pri njihovi implementaciji (Hale in Bessette, 2016).

Ob vsem navedenem je pomembno, da je psiholog prilagodljiv in odprtomisleč. Zaradi spontanosti nekonference in velikega števila udeležencev se namreč dogodek lahko odvije na veliko različnih načinov, med potekom pa lahko pride do vrste vsebinskih ali tehničnih zapletov. Psiholog mora biti pripravljen na zahtevno izvedbo in se prilagajati potrebam udeležencev (Berkun, b. d.; Budd idr., 2015; Greenhill in Wiebrands, 2008).

Previdnost in omejitve pri uporabi metode

Organizacija nekonference zahteva premišljeno načrtovanje in upoštevanje različnih značilnosti udeležencev in teme. Kljub fleksibilnosti nekonference je ključno imeti osnovno strukturo, da se prepreči nezaželeno kaotičnost (Budd idr., 2015; Greenhill in Wiebrands, 2008). Pri vabljenju udeležencev moramo imeti v mislih njihovo raznolikost na področju strokovnega znanja, izkušenj in perspektiv, saj bo sicer diskusija enostranska in skopa. Če v fazi pošiljanja vabil ne bomo pozorni, se lahko nekonference udeleži preveč enakih kadrov (Herman, b. d.). Pred dogodkom je potrebno jasno komunicirati z udeleženci, da bodo razumeli obliko nekonference, vlogo, ki jo imajo, ter pričakovanja v zvezi s sodelovanjem (Louie, 2008). V nasprotnem primeru bodo na nekonferenci zmedeni, prestrašeni ali nesodelovalni. To se lahko zgodi pri novincih, ki se sicer za tematiko zanimajo in se prijavijo, zaradi njihove zadržanosti na dogodku pa jih moderator spregleda ali jih ne zna vključiti (Carpenter in Linton, 2018).

Udeležence na nekonferenci najlažje usmerjamo z opredelitvijo tematskih sklopov in z deljenjem časovnega okvira, ko je ta pripravljen. Zagotoviti je treba usposobljenega moderatorja ali voditelja, ki lahko usmerja diskusije, preprečuje prevlado določenih udeležencev ter ohranja pozitivno in ustvarjalno vzdušje. Zaradi kompleksnosti metode je pomembno, da nekonferenco moderirajo tisti, ki se spoznajo s tematiko, sicer bo časovni razpored in spremljanje aktivnosti morda neustrezno. Moderator mora vsaj delno opravljati tudi vlogo recenzenta. Na konferencah namreč organizatorji vsebinsko presojujejo o ustreznosti predstavljenih konceptov, na nekonferenci pa je tovrsten nadzor zaradi količine ljudi in sočasnega dogajanja otežen (Greenhill in Wiebrands, 2008). Takšno osebo (ali celo več njih) je včasih težko najti.

Spodbujanje aktivne udeležbe zahteva posebno pozornost. Na nekonferenci lahko začnejo prevladovati dominantni udeleženci. Namesto tega naj morajo organizatorji v pogovoru spodbujati različne perspektive. Če opazimo, da so nekateri zadržani, jih lahko spodbudimo k izmenjavi mnenj (Budd idr., 2015; Holman idr., 2021).

Organizatorji morajo biti zaradi vseh morebitnih nepredvidljivosti na račun spontane narave nekonference zelo prilagodljivi. Ob njih se morajo odzvati in zagotoviti nadaljevanje dogodka. V končni fazi pa je pri deljenju informacij treba paziti na varovanje zasebnosti in spoštovanje intelektualne lastnine udeležencev po vnaprejšnjem dogovoru z njimi (Greenhill in Wiebrands, 2008).

Moj pogled na metodo

Metoda nekonference je vsekakor uporabna, saj spodbuja aktivno sodelovanje, ustvarjalnost in izmenjavo idej med udeleženci na takšen način, kot jih klasična konferenca ne more. Njena glavna prednost je prilagodljivost glede na potrebe udeležencev, omembe vredna pa je tudi visoka časovna učinkovitost izmenjave znanja in izkušenj med udeleženci. Metoda sicer še ni povsem empirično podprta, vendar vsaka raziskava kaže, da so udeleženci zadovoljni tako s profesionalnimi kot socialnimi učinki nekonference. Ker je njena definicija tako široka in zajema toliko različnih možnih izvedb, je nekonferenca ob načelih OST zelo praktično miselno orodje, ki lahko koristi marsikateremu organizatorju.

V prihodnje bi nekonference lahko izboljšali predvsem na področju načrtovanja dnevnega reda in možganske nevihte zelenih aktivnosti, saj si nekateri udeleženci želijo več strukture in obstaja velika možnost, da v tej fazi spregledamo želje zadržanih udeležencev. Pri tem bi lahko uporabili mnoga spletna orodja, ki bi prek npr. pojmovnega združevanja pripomogla k bolj strukturiranemu načrtovanju časovnice. Zaželen je tudi nadaljnji razvoj spletnih orodij za izvedbo virtualne nekonference, kar bi povečalo dostopnost do teh dogodkov in s tem povečalo pretok informacij in znanja med strokovnjaki.

Nekonference so, kot omenjeno, pogosto uporabljene v tehnološki sferi, uporabne pa bi bile tudi na kadrovske področju, v izobraževalnih ustanovah, v specifičnih organizacijah ali skupnostih za specifične probleme, pri raziskovalnih projektih, pri razvoju podjetniških strategij... V prihodnje bi bilo smiselno podrobneje preučiti učinkovitost nekonference na vsakem izmed omenjenih področjih, pa tudi, katere značilnosti nekonference ali OCT so tiste, ki so ključne za učenje in razvoj udeležencev. Z dodatnimi raziskavami bi lahko v prihodnje prilagodili način organizacije nekonferenc, pri čemer bi še dodatno izhajali iz potreb udeležencev. Potrebno bi bilo preveriti tudi dolgoročne učinke te metode na udeležence, natančneje na učenje, strokovnost, sodelovanje itd.

Literatura

- Berkun, S. (b. d.). *Preparing for an Unconference*. Unconference.net. <https://unconference.net/wp-content/uploads/How-to-Prepare-for-an-Unconference-1.pdf>
- Budd, A., Dinkel, H., Corpas, M., Fuller, J. C., Rubinat L, Devos, D.P., Pierre H. Khoueiry, P. H., Förstner, K. U., Georgatos, F., Rowland, F., Sharan, M., Binder, J. X., Grace, T., Traphagen, K., Gristwood, A. in Wood, N. T. (2015). Ten simple rules for organizing an unconference. *Public Library of Science Computational Biology*, 11(1): e1003905. <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1003905>
- Carpenter, J. P. (2016). Unconference professional development: Edcamp participant perceptions and motivations for attendance. *Professional Development in Education*, 42(1), 78–90. <https://doi.org/10.1080/19415257.2015.1036303>
- Carpenter, J. P. in Linton, J. N. (2018). Educators' perspectives on the impact of Edcamp unconference professional learning. *Teaching and Teacher Education*, 73, 56–69. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2018.03.014>
- Cohen, D. J. in Scheinfeldt, T. (ur.). (2013). *Hacking the Academy: New Approaches to Scholarship and Teaching from Digital Humanities*. University of Michigan Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv65swj3>
- Greenhill, K. in C. Wiebrands. (November 2008). *The Unconference: A New Model for Better Professional Communication* [prispevek]. Poropitia Outside the Box: LIANZA Conference, Auckland, Nova Zelandija. <https://researchportal.murdoch.edu.au/esploro/outputs/conferencePaper/The-unconference-a-new-model-for/991005540699507891>
- Hale, E. in Bessette, L. S. (2016). New frontiers: Exploring the Power and Possibilities of the Unconference as a Transformative Approach to Faculty Development. *Journal of Faculty Development*, 30(2), 9–15. <https://core.ac.uk/download/pdf/147824404.pdf>
- Herman, M. (b. d.). *What Is Open Space Technology?* OpenSpaceWorld. <https://openspaceworld.org/wp2/what-is/>
- Holman, C., Kent, B. A. in Weissgerber, T. L. (2021). How to connect academics around the globe by organizing an asynchronous virtual unconference. *Wellcome Open Research*, 6, 156. <https://doi.org/10.12688/wellcomeopenres.16893.2>
- Louie, A. (2008). Designing a user-centered conference for user-centered information professionals: The story of InfoCamp Seattle. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*, 34(5). <https://doi.org/10.1002/bult.2008.1720340504>
- McMahon Whitlock, A. (2016). Two days at Edcamp: What educators take away from the unconference model. *Journal of Continuing Education and Professional Development*. 10.7726/jcepd.2016.1001.

- O'Reilly, T. (2018). *The True Inventor of the Unconference*. LinkedIn. <https://www.linkedin.com/pulse/true-inventor-unconference-tim-o-reilly/>.
- Owen, H. (1998). *Expanding Our Now: The Story of Open Space Technology*. Berrett-Koehler Publishers.
- Owen, H. (2016). *Open Space Technology: The Reference Definition*. The Open Space Institute. <https://osius.org/sites/default/files/OST-Reference-Definition.pdf>
- Wolf, P., Hansmann, R. and Troxler, P. (2011). Unconferencing as method to initiate organisational change: A case study on reducing CO₂ emissions of a university. *Journal of Organizational Change Management*, 24(1), 112–142. <https://doi.org/10.1108/09534811111102319>